

INUIT ATAQATIGIIT

INATSISARTUNI

UPA16/98
20. Maj 2016
Hans Aronsen

Narsami illumik nutaaliorfimmik 300 m²-isut angissusilimmik pilersaarusiortoqarlunilu sanasoqarnissaanut Naalakkersuisut FLL17-imi aningaasaliinissamut peqquneqarnissaannut Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Illumi nutaaliorfiusumi nutaaliortiternissap siuarsarneqarnera inuussutissarsiutitigullu siursaaneq sulissutigineqassapput, taakkunani ilaallutik takornariaqarnermi ingerlassat kiisalu sumiiffinni pissarititat aallaavigalugit tunisassiassanik inerisaaneq, tassa kujataani pisuussutit uumassusillit uumaatsullu pigineqartut aallaavigalugit tunisassiornikkut imminut pilersorneq siuarsarneqarsinnaaqqullugu. Nutaaliorfiuup ingerlanneqarnera Namminersorlutik Oqartussanit isumagineqassaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Aqqaluaq B. Egede, Inuit Ataqatigiit)

Siullermik Inuit Ataqatigiinniik inatsisartuni ilaasortaaqatitta Aqqaluaq Biilmann Egede qutsavigissavarput, nunatut namminiilivittussatut piareersaataasumik politikkikullu pingaartilluinnarneqartariaqartumik siunnersuuteqarneranut.

Imminut pilersorneq pingaaarlunnartutut isigisariaqarpoq, siunnersuut taassaavoq nunap iluani inuussutissarsiutinik aningaasarsiornermillu annertuumik pilersitsiviusussatut qularinagu isigineqartariaqartoq. Nunatsinni suliffissameernerup nalaani suliffissat minguitsut, qaqugumut piusussat inerisarlugit nutarteriniarta. inuussutissarsiutit nutaat pilersinniarneqartut tamaasa, pingaartumik imminut pilersorneq siuarsassallugu soqutiginerusariaqarparput. Tassami nunatta avataanut aningaasat annissukkavut inuussutissanik nerisassianillu pilersorneqarnitsinnik annertuumik tunngaveqarpoq.

Allangortoqartariaqarpoq. Nammitsinnik ingerlatassatsinnik inerisaanissaq aallartittariaqarparput. Nunatta inuisa piginnaaneri atorlugit kukkukuuteqarneq, puulukiiteqarneq, minninnik avatitsinniit piniartuaannarsinnaanngilagut. Immineq pilersitsortortariaqarpugut. Nammineq ingerlatsilluta tunisassiorumalluta inerisaaniarta. Naalakkersuinikkut isumaqatigiilluta nunatta inuisalu aningaasarsiornerat atugartuussutsikkullu alloriaqqinnissaat aallartinniartigu.

Siunnersuut una aallartiffissatsialaavoq nunap immikkoortuani imminut pilersornermik ilisimasanik ineriertortitsiffioreersumi, inuillu ilisimasaasa nungujartuinnartinnagit atorluarneqarnissaat tunngaviussammata. Siunnersummut akerliuneq, siunnersummk allamik nutaamik taartissaqartinneqangippat, taava ullumikkutut uninngarusaarneq nangittumik ingerlaannartussaavoq.

Nunatsinni inuussutinik uumassusillinnik (**Piniakkatsinnik taasartakkatsinnik**) ulluinarni nerisartakkavut sinerissami siamaseqisumi uumasunik assigiinngisitaartunik mamarilluakkatsinnillu peqarnerput nutaaliornikkut atorluartariaqalerippot inerisartariaqalerippullu Inuit Ataqatigiinniik isumaqaratta.

Mamarilluakkatsinnimmi soorlu avannaaniik tunumiillu mattannik panertulerlugit imaluunniit arlaannik nutaanik akoorilluta ineriertortitsisimavugut, savanik uumasuniillu nunamiunik ullumikkut nutaaliarineqarsimasuniit suli amerlanernik immaqa allaat nunatta avataani niuerutigineqarsinnaasunik nutaaliornikkut nassaartortoqarsinnaavoq. Tamakkununnga ilaapput aalisakkat avannaani tupissutit, eqaluaasat allallu kujataani eqaluit kapisillit

ammassaat allarpasvuillu nutaaliornikkut ineriertortillugit nunatsinni avataanilu pilersuutigisinnasagut.

Neriulluarnartoqaraluartorli ajuusaarnarpoq piffissami kingullermi naalakkersuisuniik naalakkersuisooqataasuniillu akissutaasartut imatut ersaritsigilermata, allaat illoqarfiiit mikinerusunik taaneqarlutik nunaqarfinnillu inuerukkiartulersunik taaneqarlutik apeqqusorsorneqartuarmata, naak siunnersuutit qaqinneqartartut tassaasut siamasissumik najugaqariuseqarnitta nukittuumik ingerlaqataanissaanut aammalu inuussutissanik pilersuinissamut periarfissiiniaraluartut.

Soorlumi qanittumi imm. 118 Kalistat Lund-imik qaqinneqartoq pillugu Naalakkersuisooqataasuniik Alluitsup Paa 300 missaannaanik inoqalermet, aammalu nunaqarfimmi pineqartumi inuit utoqqalereermata, nunaqarfillu ataasiinnaq pineqarmat aningaasartuuteqarfiginissaat piviusorsioruntuunngitsoq.

Uranisiortitsinissaarsuartut takorluukkap taqqavani pilersinneqartussap, kujataani pilersikkumasat allat pilersissinnaajunnaarsissavai? Ilumut taama initutigilernerata inuiaat ataatsimooruteqartuarmsasut taama ataqqinanngitsigisumik avissaartutilernerpai, tamanna akuersaarneqarsinnaanngilluinnarpoq **siamassissuseq, ataatsimoortumik tunngaviusumillu pingaartitaqarneq, qanilaartuuneq, nuannaartuuneq, inuussutinillu mamarisanik nerisaqaqtigiiinneq** taamaaliinnarlugit nunami maani qimanneqartariaqanngillat!

Ila inuiannik Kalaalliniq eqiterutsitsiniarneq allaat inuiaat ilaannik immikkoortitsilluinnarluni avissaartutissanillusooq naalakkersuisooqatigiit suliaqarnerat akuersaarneqanngilluinnaqissaartoq, piaartumilli ullumikkorpiaq suliassavinnut saatitsisoqartariaqartoq Inuit Ataqatigiinniik kissaatingaarpuit.

Isumaqlutalu tamanna naalakkersuinikkut suliassanik ajornannginaarininarneruvallaqaaq alanngoqqusillunilu eqiteriniarnertut isigineqartariaqarluni. Naak Inuit Ataqatigiit upperilluinnaripput, nunatsinni najugaqariuserput ullumikkutut isikkoqarluarluni siunissamut attalluarneqarsinnaasumik ineriertortoqarsinnaasoq.

Matuma siunnersuutip sumiiffinni Narsatut ittuni ineriertorfiusinnaasunik periarfissaqalernissaa qularnaannerulersissavaa, sumiiffinnimi pilersinneqartussat sivisuumik attanneqarsinnaasumillu inuussutissarsiutigineqarsinnaasut najungalinnillu ilisimaneqartut qulaajarlugillu qajannaallisarsinnaammagit.

Ullumikkut Kommunit innuttaasunik qanimut sullisisut suliassaasa qitiusumut eqiterneqarfiat Inuit Ataqatigiinniik akuersaarneqarsinnaanngilarput. Sisimiuni Maniitsumilu matumunnga assingusut matusimappata aporfiiit qaangerneqarsinnaanngitsutut Naalakkersuisut isiginninnerat ajuusaarnarpallaqaaq. Ullumikkummi Kommunit suliffissanik nutaanik ilungersorlutik noqqaapput, suliffisanullu aallarnisaanermut ineriertuutaasinjaasunik ujartuilerutterlutik. Aammattaaq Namminersorlutik Oqartussanik suleqateqarluni ingerlarsornissaq pisariaqartinneqarluni, taakkummata innuttaasut atugarissaarnissaanut akissaqarlualernissamut neriuutigineqartut.

Kommunit siunnersuummut matumasut ittunik, inuiaqatigiinnut siuarsataasinjaasunik ineriertornermullu aallarniutaasinjaasunik aningaasaliissutaasartussanik periarfissinneqartalernissaat timitalerneqartariaqalerpoq, tamanna kommunit eqiterunneqarnerannut politikkimi atatillugu siunertanut aamma ilaareermat.

Matumanissaq inuiaqatigiittut nukittuumik ingerlanissatsinnut nukittorsaataasinjaasunik, soorlu aningaasanik tapiissuteqartarnernik politikkikkullu suleqatigiinnernik suli ullumikkornit annertunerungaartumik pisortaniik pilersuisinnaasariaqarpugut. Oqinnersorneruallaassaaq tapiissutit inuiaqatigiinnik aningaasarsiornikkut kivitseqataasinjaasunik pilersitsisinnaasut, politikkikkut aningaasarliornerput tunngavilersuutigalugu naalakkersuisooqatigiinniik unititsinjaasoqarmat.

Imaluunniit naalakkersuisooqatigiit ilalaarfigiinnarpaat politikkikkut suleqatit, inuaallu oqariartuutaat tusaanagit nunami maani aqutserusussuseq? Allaat siunnersuummut matumasut ittunik ineriartuutaasinnasunik kiisalu tamat oqartussaaqataanerata nukittorsaatigisinnaasaanik matooreqataallutik?

Siunnersuut tamakkiisumik tapersorsoratsigu Inuit Ataqatigiitniit innersuussutigissavarput una siunnersuut inuussutissarsiornermut ataatsimiitaliamut ingerlateqqinnejassasoq, tassanilu kissaatigaarput nunatsinni nutaaliорnerup ingerlaavartumik ingerlannejqarsinnaanera eqqartorneqarluassasoq.